

ספר דף על הדרף על מסכת שבת

פתיחה למסכת שבת

כפרקים במה מדליקין וכירה ובמה טומנין השייכים לע"ש עם חשיכה וכנ"ל, ולכאורה הוא פלא גדול.

אכן יש לבאר, דיש חילוק בין במה מדליקין וכירה ובמה טומנין שכל דינם הוא בערב שבת עם חשיכה לבין פרק במה בהמה ששייך ג"כ בערב שבת עם חשיכה לפי חידושו הנ"ל של השפ"א, ולפי"ז מובן סדר הדברים לפי התוס' וכנ"ל ודו"ק היטב.

★ ★

ובקושי הנ"ל של התוס' יש לנו כמה תירוצים בראשונים: **הרמב"ם** בפיה"מ כתב ב' טעמים מדוע פותחת המשנה בשבת בדיני הוצאה.

(א) לפי שזאת המלאכה נמצאת תדיר ובה יכולו בני האדם לרוב, לפי שאינם צריכים בה לכלום.

(ב) טעם שני מוסיף הרמב"ם: ללמדנו שהיא מלאכה אע"פ שהנראה ממנה אינה מלאכה. ע"כ הקדימה (רבי הקדוש) להזהיר עליה.

התוס' עצמם מיישבים בג' אופנים.

(א) משום שמלאכת ההוצאה חביבה ליה לאקדומי, משום שיש בה הרבה חידושים ויסודות במלאכת שבת.

המשנה הראשונה מתחילה בדיני הוצאות שבת, והקשו בתוס' (ד"ה יציאות וכו') שהענין פלא, דכאן כתבו דיני הוצאה בהתחלה לפני כל המלאכות האחרות. ואילו להלן בפרק כלל גדול (עג ע"א) במשנה שמפורשים כל הל"ט מלאכות, כותבת המשנה את מלאכת הוצאה בסוף הל"ט מלאכות והוא תמיה גדולה לכאורה.

והנה התוס' בקושייתם כתבו: והוה לי' להתחיל כסדר בדברים דמיירי בע"ש מבעוד יום כגון לא יצא החייט וכו', ואח"כ במה מדליקין וכירה ובמה טומנין שהם דברים הנוהגים עם חשיכה. ואח"כ במה בהמה ובמה אשה יוצאה, דברים הנוהגים בשבת עצמו וכו' ע"כ.

ויש להעיר לכאורה ממש"כ בשפת אמת (להלן נו ע"ב) ליישב קושית הפנ"י (שבת נא ע"ב) מדוע הקדים התנא פרק במה בהמה לפרק במה אשה, וכתב השפת אמת: וי"ל משום דבהמה אסורה לצאת בהרבה דברים משום דהוי משאוי לה, א"כ הוי איסור דאורייתא, וממילא יש לאסור ג"כ לצאת ערב שבת עם חשיכה וכו' אבל במה אשה וכו' אין לגזור ערב שבת עם חשיכה וכו' עכת"ד.

הנה לפי דברי השפ"א יוצא לכאורה, דפרק במה בהמה שייך ג"כ לערב שבת עם חשיכה ודלא כמפורש לכאורה בתוס' כאן, דפרקים אלו לא שייכים אלא לשבת עצמו ודלא